

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O
STANJU I PROGRAMIMA
RAZVITKA PARKA
PRIRODE "KOPAČKI RIT"**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode Osječko-baranjske županije*
- *Javna ustanova "Park prirode Kopački rit"*
- *Hrvatske šume - Uprava šuma Podružnica Osijek*
- *Hrvatske vode VGO Osijek*

Osijek, rujna 2015.

INFORMACIJA O STANJU I PROGRAMIMA RAZVITKA PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

1. UVOD

Prostor Kopačkog rita je poplavno područje zaobalja Dunava. To je prostrano prirodno vlažno područje u kojem se zbog meandriranja tokova, poplava, zasipanja i ostalih morfoloških promjena razvio splet rukavaca, kanala i naplavnih površina obraslih močvarnom vegetacijom i šumom.

Bogatstvo više od 40 biljnih zajednica, zajedno s dinamikom vode, pruža idealne uvjete za razvoj bogatog životinjskog svijeta. Kako se u Kopačkom ritu na malom prostoru jedna pored druge pružaju bare i grede s nekoliko biljnih i životinjskih zajednica, flora i fauna je izuzetno bogata. Od samog broja vrsta značajnija je činjenica da se tu nalaze velike i stabilne populacije mnogih ugroženih i rijetkih vrsta, poput orla štekavca, patke nJORKE, malog vranca, crne rode, stepskog sokola, obične vidre itd. Kopački rit predstavlja i najvažnije mjesto riba Dunava u Srednjoj Europi.

Zbog svega toga Hrvatski sabor je 1967. godine donio prvi akt o zaštiti tog područja i to **Zakon o proglašavanju poplavnog područja Kopački rit upravljanim prirodnim rezervatom** ("Narodne novine" broj 45/67.) koje je obuhvaćalo 177,00 km². Nakon toga, Savjet za zaštitu prirode Hrvatske 1969. godine donosi **Rješenje o utvrđivanju granice užeg područja Upravljanog prirodnog rezervata Kopački rit** ("Narodne novine" broj 48/69.) koje je obuhvaćalo oko 77,00 km² (7.700 ha) područja današnjeg Posebnog zoološkog rezervata. Ta površina je 1973. godine smanjena na 62,34 km².

Naziv zaštićenog područja mijenjao je dva puta ime zbog promjena terminologije vezane uz Zakon o zaštiti prirode.

Tijekom 1976. godine temeljem tadašnjeg Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 54/76.) uže područje **Upravljanog prirodnog rezervata** dobiva status **Specijalnog** (danas posebnog) **zoološkog rezervata**, a **šire područje dobiva status Parka prirode**.

Hrvatski sabor 1999. godine potvrđuje zaštitu Kopačkog rita **Zakonom o Parku prirode Kopački rit** ("Narodne novine" broj 45/99.) kada su njegove granice proširene tako da obuhvaćaju sve površine na lijevoj obali Dunava pa njegova površina utvrđena tim Zakonom iznosi 177,00 km². Državni zavod za zaštitu prirode je 2007. godine dostavio izračun podataka o površini Parka prirode "Kopački rit" u GIS-u i ona iznosi 23.126,28 ha.

Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 80/13; u daljnjem tekstu: Zakon) **park prirode** definira kao prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima. Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Isti Zakon **posebni rezervat** definira kao područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti. U posebnom rezervatu nisu dopušteni zahvati i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom. U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom. Iznimno od stavaka 2. i 3. članka 114. Zakona dopušten je uzgoj riba i/ili drugih vodenih organizama u posebnim rezervatima u kojima je u trenutku proglašenja zatečena djelatnost uzgoja, u opsegu i na način koji ne ugrožava svojstva zbog kojih je proglašen rezervat, te obavljanje drugih djelatnosti sukladno pravilniku iz članka 142. Zakona.

Zbog izuzetnog bogatstva faune ptica, a osobito rijetkih i ugroženih vrsta, Kopački rit je od 1989. godine uvršten na listu **europskih ornitološki značajnih područja** (u originalu: IBA - Important Bird Area), a od 1993. Kopački rit je uvršten i na listu Ramsarskih područja.

2. POLOŽAJ PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT" U ODNOSU NA TERITORIJALNO USTROJSTVO

Prema važećem teritorijalnom ustrojstvu Republike Hrvatske, Park prirode "Kopački rit" u cijelosti se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji u tri jedinice lokalne samouprave:

- 75,7% Parka prirode - nalazi se na području **Općine Bilje**,
- 24,0% Parka prirode - nalazi se na području **Općine Kneževi Vinogradi**,
- 0,3% Parka prirode - nalazi se na području **Grada Osijeka**.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

3. STRUKTURA POVRŠINA I VLASNIČKO STANJE

Područje Parka prirode dijelom čine šume i šumsko zemljište (neobraslo ili obraslo), brojne i promjenljive vodne površine, a na sjeverozapadnom i sjeveroistočnom dijelu izdvajaju se veće površine obradivoga poljoprivrednog zemljišta. Struktura površina u Parku prirode je sljedeća:

Redni broj	Korištenje površina	km ²
1.	Gospodarske šume (obraslo)	48,09
2.	Šume posebne namjene (obraslo)	22,20
3.	Poljoprivredno zemljište	22,57
4.	Građevinsko	0,44
5.	Vode	22,38
6.	Ostalo (neobraslo šumsko i neplodno zemljište, putovi i kanali)	113,26
	UKUPNO:	228,94

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

Vlasništvo na području Parka prirode je dvojako:

- **vlasništvo Republike Hrvatske** - koriste različiti korisnici:
 - a) Republika Hrvatska - cca 13,15% površine
 - b) Hrvatske šume d.o.o. - 71,10%-82% površine
 - c) Hrvatske vode - 4,9%-6,14% površine
 - d) "Belje" d.d. Darda - 6,15%-9,3% površine
 - e) Javna ustanova - 0,06% površine
 - f) ceste javno dobro - 1,48% površine
 (Republika Hrvatska i jedinice lokalne samouprave)
- **privatno vlasništvo** - 1,92% površine.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

Korisničko stanje razlikuje se ovisno o izvoru podataka (Katastar, Hrvatske šume) tako da postoje razlike kako u ukupnoj površini tako i u udjelu pojedinog korisnika. To se posebno odnosi na korisnike navedene pod b), c) i d).

4. NAJVAŽNIJI PRAVNI SUBJEKTI S JAVNIM OVLASTIMA KOJI DJELUJU NA PODRUČJU PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Na području Parka prirode djeluju tri najvažnija pravna subjekta s javnim ovlastima:

- **JAVNA USTANOVA "PARK PRIRODE KOPAČKI RIT"**
- **HRVATSKE ŠUME d.o.o.**
- **HRVATSKE VODE, pravna osoba za upravljanje vodama.**

Sva tri subjekta provode javne ovlasti u skladu sa zakonskim propisima.

4.1. JAVNA USTANOVA "PARK PRIRODE KOPAČKI RIT"

Temeljem članka 130. stavka 2. Zakona, javne ustanove za upravljanje parkovima prirode osniva Republika Hrvatska uredbom Vlade Republike Hrvatske. Javne ustanove obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju te sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Javne ustanove djelatnost obavljaju kao javnu službu. Javne ustanove mogu obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom sukladno stavku 3. članka 131. Zakona.

Vlada je, temeljem tada važećeg Zakona, 11. rujna 1997. godine donijela **Uredbu o osnivanju Javne ustanove "Park prirode Kopački rit"** ("Narodne novine" broj 96/97.; u daljnjem tekstu: Javna ustanova).

Shodno Statutu rad Javne ustanove je organiziran kroz sljedeće unutarnje ustrojstvene jedinice:

1. Ured ravnatelja,
2. Služba općih i zajedničkih poslova,
3. Služba stručnih poslova zaštite, održavanja i očuvanja Parka prirode,
4. Služba nadzora,
5. Služba čuvara prirode,
6. Služba za prezentacijske aktivnosti, prodaju i ugostiteljstvo,
7. Služba plana i analize,
8. Tehnička služba,
9. Služba za prodaju i marketing.

Javna ustanova je u 2014. godini imala zaposleno 26 radnika na neodređeno vrijeme, od čega se 16 financira sredstvima iz državnog proračuna, 10 radnika zaposlenih na neodređeno vrijeme financira se iz vlastitog prihoda kao i 6 sezonskih radnika zaposlenih zbog povećanog obima posla radi turističke sezone i 1 radnica zaposlena na određeno vrijeme financirala se sredstvima iz projekta Anchoring the Danube River Network of Protected Areas as Platform for Preservation of Danube Natural Heritage.

4.2. HRVATSKE ŠUME d.o.o.

Gospodarenje šumama u Republici Hrvatskoj regulirano je **Zakonom o šumama** ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12., 68/12., 148/13. i 94/14.) čime je uređen uzgoj, zaštita, korištenje i raspolaganje šumom i šumskim zemljištem kao prirodnim bogatstvom, a s ciljem održavanja biološke raznolikosti te osiguranja gospodarenja na načelima gospodarske održivosti, socijalne odgovornosti i ekološke prihvatljivosti.

Radi organiziranog i stručnog gospodarenja šumama, **Pravilnikom o uređivanju šuma** ("Narodne novine" broj 111/06. i 141/08.) ustanovljene su gospodarske jedinice. Park prirode "Kopački rit", uključivo i Posebni zoološki rezervat prostire se na području šumarija Tikveš i Darda, odnosno na gospodarskim jedinicama "Dvorac-Siget", "Tikveške podunavske šume" i "Kopačevske podunavske šume".

Danas na području cijele Baranje Hrvatske šume zapošljavaju 126 djelatnika (radi usporedbe LŠG "Jelen" 1991. godine zapošljavalo je 720 djelatnika).

Ne može se precizno reći koliko je točno djelatnika Hrvatskih šuma zaposleno na samom području Parka prirode budući je organizacijska struktura Hrvatskih šuma ustrojena po šumarijama. Na području Parka prirode uglavnom rade djelatnici Šumarije Darda (29 djelatnika) i Šumarije Tikveš (39 djelatnika), a po potrebi rade i djelatnici drugih šumarija.

4.3. HRVATSKE VODE, pravna osoba za upravljanje vodama

Pravna osoba za upravljanje vodama Hrvatske vode, osnovana je temeljem **Zakona o vodama** ("Narodne novine" broj 107/95. i 150/05.), a nastavlja poslovati po odredbama Zakona o vodama ("Narodne novine" broj 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. i 14/14.). Spomenutim Zakonom se uređuje pravni status voda, vodnoga dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, detaljna melioracijska odvodnja i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro. Hrvatske vode obavljaju poslove propisane člankom 186. Zakona o vodama, kao javna služba. Upravljanje vodama obavlja se u cilju osiguranja dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva, osiguranja potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske i osobne potrebe, zaštita ljudi i njihove imovine od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda i postizanje i očuvanje dobrog stanja voda radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite njihove imovine, zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

Hrvatske vode svoje aktivnosti obavljaju temeljem godišnjeg plana upravljanja vodama koji je usklađen s Financijskim planom za tekuću godinu, Planom upravljanja vodnim područjem, Višegodišnjim planom gradnje i Strategijom upravljanja vodama. Temeljem Zakona o zaštiti prirode pravne i fizičke osobe koje gospodare i/ili upravljaju prirodnim dobrima dužne su uskladiti planove gospodarenja prirodnim dobrima s odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve izmjene i/ili dopune.

Hrvatske vode izradile su Vodnogospodarsku osnovu Hrvatske - Strategiju upravljanja vodama koju je Hrvatski sabor donio na 5. sjednici 15. srpnja 2008. godine ("Narodne novine" broj 91/08. od 6. kolovoza 2008. godine). Vodnogospodarska osnova Hrvatske - Strategija upravljanja vodama temeljni je planski dokument kojim se utvrđuju vizija, misija, ciljevi i zadaci državne politike u upravljanju vodama u dugoročnom razdoblju.

Vodnogospodarska ispostava za područje malog sliva Baranja, kao ispostava vodnogospodarskog odjela za Dunav i donju Dravu Osijek, u cijelosti upravlja vodama na području Baranje.

U granicama Parka prirode izdvajaju se dvije hidrološke i hidrografske cjeline: inundacija Dunava i dio branjenog melioracijskog područja. Dio branjenog melioracijskog područja, kako na desnoj tako i na lijevoj obali je izgradnjom nasipa za obranu od poplava izuzeto iz poplavnog područja stvorenog stoljetnim meandriranjem. Desna inundacija Dunava obuhvaća 12.655 ha, na oko prosječno 82 m n.m. kojemu posebno obilježje daje dinamika plavljenja uzrokovana oscilacijama Dunava. Vodostaji srednje visokih voda ulaze u područje i plave ga. Vode na poplavnom području na jednom mjestu talože nanose, a na drugom mjestu produbljuju teren pa cijelo područje dobiva valoviti izgled. Tako nastaju bare (depresije) i grede (povišena područja) koje se u visinskoj razlici od nekoliko metara pružaju stotinama metara jedna uz drugu. Lijeva inundacija Dunava je površinom znatno manja jer se nasipi za obranu od poplava protežu znatno bliže obali rijeke, a veće poplavne površine su još preostale na predjelima zvanim Zvjerinjak i Srebrenica.

Odlukom Državne uprave za vode (iz 2000. g.) na prijedlog Hrvatskih voda određena je vanjska granica uređenog inundacijskog pojasa uz desnu obalu Dunava od rkm 1420+700 do rkm 1390+000, koja većim dijelom prolazi Parkom prirode te je veći dio istog u utvrđenom inundacijskom pojasu. Prema odredbama Zakona o vodama u uređenom inundacijskom pojasu zabranjeno je obavljati radnje kojima se može pogoršati vodni režim i povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja voda. Sve zemljišne čestice u utvrđenom inundacijskom pojasu imaju karakter vodnog dobra.

5. DJELATNOST PRAVNIH OSOBA S JAVNIM OVLAŠTIMA NA PODRUČJU PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

5.1. DJELATNOST JAVNE USTANOVE

Djelatnost Javne ustanove definirana je člankom 131. Zakona o zaštiti prirode, Statutom, i drugim podzakonskim aktima. Ustanova provodi svoje aktivnosti temeljem Plana upravljanja i godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja.

Temeljem Statuta, Javna ustanova je osnovana radi upravljanja Parkom prirode i Posebnim zoološkim rezervatom Kopački rit, sukladno Zakonu. Djelatnost Ustanove je zaštita, održavanje i promicanje ovog zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara. Pri tome se štite biljni i životinjski svijet, staništa, ekosustavi, voda i vodni režimi, krajobrazne i druge vrijednosti te druge znamenitosti u cilju zaštite područja. Temeljem Statuta, obavljanje spomenute djelatnosti podrazumijeva i poslove neposredne zaštite i nadzora zaštićenog područja, prihvata, informiranje, stručno vođenje, razgledavanje i prijevoz posjetitelja te ekološku poduku posjetitelja.

Javna ustanova svoju djelatnost provodi na temelju Plana upravljanja i godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja, a koji detaljno definiraju sve planirane poslovne aktivnosti. Poslovne aktivnosti moguće je svrstati u 4 osnovne grupe, kako slijedi:

- ostvarivanje projekata iz područja zaštite, održavanja i očuvanja područja, a koji će omogućiti očuvanje temeljnih prirodnih i kulturnih vrijednosti te osigurati dugoročan održivi razvoj područja na dobrobit lokalnog stanovništva i zajednice,
- planove za provođenje svih mjera nadzora područja s ciljem njegove zaštite,
- planove za održavanje infrastrukture i okoliša,
- promicanje vrijednosti zaštićenog područja.

Programi i aktivnosti koji su se provodili tijekom 2013. i koji se provode u 2014. godini su kako slijedi:

a) Plan upravljanja Parkom prirode "Kopački rit" (u daljnjem tekstu: Plan upravljanja)

Sukladno članku 134. i 138. Zakona, upravljanje Parkom prirode provodi se na temelju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja PP Kopački rit. Plan upravljanja Parkom prirode donijet je tijekom 2011. godine.

Njime su određene razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja, uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

b) Provođenje znanstvenih i stručnih studija i monitoringa

Monitoring ornitofaune

Ustanova je tijekom 2014. godine radila monitoring gniježđenja orla štekavca sukladno Akcijskom planu, monitoring gniježđenja crne rode, zatim monitoring gniježđenja i zimsko prebrojavanje ptica močvarica te opći monitoring ptica. Pored toga Javna ustanova posvetila je osobitu pažnju praćenju gniježđenja kolonijalnih vrsta ptica močvarica (veliki vranc, čaplje).

Monitoring ihtiofaune

U 2014. godini je proveden monitoring ihtiofaune u Kopačkom ritu u sklopu projekta "Aljmaški rit", u suradnji s Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka, odjelom za lovstvo i ribarstvo. U projektu je nabavljena oprema za potpuno uzorkovanje ihtiofaune te je izrađena ihtiološka studija. Ihtiološku studiju izradio je Poljoprivredni fakultet, Odjel za lovstvo i ribarstvo.

Monitoring mammofaune

Tijekom 2014. godine obavljen je monitoring rike jelena i dabra. Prikupljeni su podaci o gustoći, brojnosti i rasprostranjenosti populacije navedenih vrsta, a svi podaci su uneseni u bazu podataka.

Monitoring epizootologije ptica

Ustanova je u suradnji s Veterinarskim fakultetom iz Zagreba započela monitoring epizootologije ptica. Monitoringom se prate virusi u pticama selicama i stanaricama Kopačkog rita. Da bi se dobio uvid u proširenost određenih ptičjih virusa, od kojih su neki i uzročnici zoonoza, započelo se s pretraživanjem uginulih ptica nađenih na području Parka. Do sada su pretraženi leševi 41 ptice, 10 izmeta, 4 brisa (ždrijela) i 3 brisa kloake te nisu pronađeni virusi Zapadnog Nila niti influence ptica.

Provedba projekta "Restauracija staništa i razvoj turizma u Kopačkom ritu - Slobodno pašarenje kao ekološki i socio-ekonomski impuls za Podunavlje"

Projekt "Restauracija staništa i razvoj turizma u Kopačkom ritu - slobodno pašarenje kao ekološki socio-ekonomski impuls za Podunavlje" završen je. Potreba za nastavkom projekta i dalje postoji, no prethodno je potrebno naći pogodnu lokaciju za nastavak njegove provedbe.

Monitoring podzemnih voda

Javna ustanova redovito obavlja mjerenje razine podzemnih voda na sljedećim lokacijama: Kompleks dvorca Tikveš, selo Tikveš, Zlatna greda, Malomkut, te pored šumarske kuće na Vemeljskom dunavcu. Ova lokacija je izrazito značajna budući da se nalazi na poplavnom području, a rezultati monitoringa su pokazali kako razina podzemnih voda ovdje, osim o oborinama, ovisi i o razini vode Dunava pri visokim vodostajima, što nije slučaj kod ostalih lokacija.

Monitoring oborina

Podaci o oborinama su prikupljaju se na mjernoj postaji u Kompleksu dvorca Tikveš.

Monitoring vodostaja Dunava i unutarnjih voda Kopačkog rita

Tijekom 2014. godine nastavljeno je prikupljanje dostupnih podataka o vodostaju Dunava i unutarnjih voda Kopačkog rita, kojima se redovito popunjavala baza podataka Ustanove.

Akcijski plan za zaštitu vodenih i močvarnih staništa

Javna ustanova je tijekom 2014. godine u suradnji s Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka nastavila florističku i fitocenološku inventarizaciju u sklopu istoimenog akcijskog plana, te je dopunjen popis vodenih i močvarnih staništa, ugroženih i zaštićenih vrsta biljaka. Istraživanja i monitoring nastavit će se i u idućoj godini.

Projekt posvoji pticu

Tijekom 2014. godine baza podataka se redovito nadopunjavala imenima novih posvojitelja. Tako je u tekućoj godini posvojeno 3 ptice, što ukupno čini broj od 88 posvojenih ptica do sada.

c) Održavanje okoliša i postojećih posjetiteljskih putova i staza

Tijekom 2014. godine, Ustanova je kontinuirano radila na održavanju postojećih putova i posjetiteljskih staza. Prikupljanje otpada obavlja se kontinuirano u sklopu redovnih dnevnih aktivnosti.

d) Nastavak radova na obnovi i uređenju Komplexa dvoraca Tikveš i prijemnog centra Mali Sakadaš

Od 1991. godine Komplex dvoraca Tikveš je u vlasništvu Republike Hrvatske, a 2000. godine dodijeljen je na uporabu i upravljanje Javnoj ustanovi. Tijekom Domovinskog rata sve građevine i postojeća infrastruktura su u potpunosti devastirane. Javna ustanova je jedan dio objekata u Komplexu dvoraca Tikveš obnovila, gdje su dostupni sadržaji vezani uz zaštitu, istraživanje i monitoring prirode i okoliša, organizaciju, razmjenu i globalno povezivanje podataka, edukaciju u prirodi, održavanje simpozija, boravak turista, suvenirnica.

Ustanova je u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i prirode i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost osigurala sredstva za izradu idejnog arhitektonsko urbanističkog i krajobraznog rješenja posjetiteljskog kompleksa Tikveš i unutrašnjeg uređenja, Novog dvorca i Ladanjske vile. Planirano je do kraja 2015. godine izrada cjelokupne dokumentacije, izrada studije izvedivosti, a potom apliciranje na strukturne fondove za obnovu dvorca.

Tijekom 2013. i 2014. godine obnovljen je požarom oštećeni objekt na prijemnom centru Mali Sakadaš. Osim obnove požarom uništenog objekta na prijemnom centru Mali Sakadaš izgrađena su još četiri objekta i to servisni objekt, zatvoreni, otvoreni paviljon i dio drvene šetnice.

Do sredine 2015. godine na Prijemnom centru izgrađena je šetnica u cijelosti, uređeni su novosagrađeni objekti i sagrađen je objekt Sanitarne jedinice. U završnoj fazi je izrada projektne dokumentacije za zgradu Uprave na Prijemnom centru. Na prijemnom centru je postavljeno dječje igralište, hortikulturno je uređen okoliš, postavljene su poučne i signalizacijske table u svrhu što bolje informiranosti posjetitelja.

Izgradnjom i uređenjem navedenih objekata Prijemni centar Parka prirode Kopački rit je dobio nove atraktivne sadržaje koji svakodnevno privlače sve veći broj posjetitelja.

e) Pristanište na jezeru Veliki Sakadaš

Pokrenut je postupak izrade projektne dokumentacije, a potom i izgradnja turističkog pristaništa s pomoćnim objektom na obali jezera Veliki Sakadaš.

f) Posjetiteljski programi Parka prirode Kopački rit

Od mnogobrojnih programa koje Park prirode Kopački rit nudi, uobičajeno su se najviše koristili programi koji uključuju vožnju brodom i vožnju čamcem. Programi koji uključuju vožnju kanuima kao i iznajmljivanje bicikala su se sve više tražili tijekom 2014. godine u odnosu na prethodne godine. Krajem 2014. godine, dolaskom novog turističkog vlaka, posjetitelji su imali prilike na nov način upoznati vrijednosti Parka prirode. U cilju promocije novog turističkog proizvoda, prezentacijska služba je organizirala programe obilaska Parka prirode turističkim vlakom u hladnim zimskim mjesecima kada više nije moguća plovidba po Posebnom zoološkom rezervatu. Time se otvara mogućnost produljenja turističke sezone.

g) Suradnja Javne ustanove s javnim poduzećima i lokalnom samoupravom pri obnovi i izgradnji javne infrastrukture

Javna ustanova i nadalje podupire ulaganja ostalih poslovnih subjekata u obnovi i izgradnji infrastrukture.

h) Međunarodna i nacionalna suradnja

Djelatnici Javne ustanove sudjelovali su u različitim vidovima suradnje s drugim zaštićenim područjima kako inozemnih tako i tuzemnih. Treba istaknuti suradnju s predstavnicima Nacionalnog parka Dunav-Drava (Mađarska), Rezervat Biosfere Delta Dunava (Rumunjska), Nacionalnog parka Donau-Auen (Austrija) i ostalih.

Nakon uspješne suradnje kroz projekt Ekološka mreža Nacionalni park Dunav-Drava-Park prirode "Kopački rit", Javna ustanova i Nacionalni park Dunav-Drava iz Mađarske i nadalje uspješno surađuju putem zajedničkih radionica i sastanaka vezanih za razmjenu podataka o stanju u prirodi.

Vrijedi istaknuti da je Ustanova aktivna u suradnji sa zaštićenim područjima izvan granica Republike Hrvatske, a posebno s parkovima Republike Mađarske, Austrije, Njemačke, Slovenije i Srbije kroz projekt Uspostava Prekograničnog rezervata biosfere Mura Drava-Dunav UNESCO (MDD-TBR). UNESCO je proglasio Rezervat Biosfere Mura Drava-Dunav čiji je Park prirode Kopački rit najvažnije područje.

Po završetku projekta DANUBEPARKS STEP 2.0 osnovana je organizacija Danubeparks. To je mreža zaštićenih područja na Dunavu sa 17 članova, odnosno pravnih osoba koje upravljaju zaštićenim područjima duž Dunava. Javna ustanova je punopravna članica ove organizacija, a također ima i predstavnika u upravnom odboru iste. Organizacija se bavi unaprjeđenjem i jačanjem zaštite prirodne i kulturne baštine u Dunavskom slivu na međunarodnoj razini te njihovom promocijom.

WWF je 2012. godine započeo trogodišnji projekt "Parkovi Dinarskog luka" s ciljem umrežavanja ljudi koji rade na zaštićenim područjima Dinarskog luka. Jedna od ključnih tema u zaštiti prirode postalo je prepoznavanje vrijednosti zaštićenih područja i vrednovanje ekosustava. U okviru spomenutog Projekta 03.04.2014. godine u Bio-ekološkoj stanici Komplexa dvorca Tikveš, održana je i radionica u Parku prirode Kopački rit na kojoj se uz primjenu metodologije za procjenu vrijednosti zaštićenih područja (PA-BAT), predstavnike Parka obučavalo kako vrednovati vlastito zaštićeno područje. Na radionici su sudjelovali predstavnici Javne ustanove Parka prirode Kopački rit, predstavnici dionika koji djeluju na prostoru Parka prirode i u okolici, predstavnici lokalne zajednice i javne uprave, te predstavnici nevladinih organizacija.

i) Projekti financirani iz EU fondova

U 2014. uspješno su završena tri projekta financirana sredstvima Europske unije u kojima je Javna ustanova "Park prirode Kopački rit" sudjelovala kao projektni partner:

- SEE Programme; Anchoring the Danube River Network of Protected Areas as Platform for Preservation of Danube Natural Heritage (DANUBEPARKS STEP 2.0)
- IPA III Mađarska - Hrvatska: Infrastructure Development for Creation Preconditions for Eco-Tourism Growth in the Border Areas of the River Drava and River Danube Kopački Rit Nature Park and Danube- Drava National Park;
- **IPA III Mađarska - Hrvatska: Ecological Revitalization of Aljmaški Rit and Dravakereszturi Branches for Renewal of Water Regime on the Drava s Floodplains.**

j) Razminiranje površina Parka prirode

Trenutna površina minski sumnjivih površina na području Parka prirode iznosi 21.8 km². Do sada je poslovlma razminiranja i pretraživanja pregledano 1 km² (točnije 1.033.495 m²), a poslovlma općeg izvida isključeno je do sada 16,2 km².

Razminiranje i pretraživanje je financirano, kako iz Državnog proračuna, tako i sredstvima raznih donatora.

k) Nadzor područja

Zadaće Službe nadzora/čuvara prirode Javne ustanove definirane su Zakonom kroz opisane nadležnosti i ovlasti. Nadzorom su obuhvaćene sljedeće aktivnosti:

- nadzor rada korisnika Parka prirode,
- nadzor ribolovnog područja,
- nadzor kanalske mreže i ostalih vodenih površina,
- nadzor kretanja i prometovanja posjetitelja,
- nadzor rada izvođača radova u Parku prirode,
- protupožarna zaštita,
- posebni uvjeti i zadaće - kod ekstremnih prirodnih uvjeta.

l) Promicanje Parka prirode Kopački rit

Programi parka i cjenik za 2014. već su tijekom zime prezentirani velikom broju turističkih agencija, osnovnih i srednjih škola.

Djelatnici Službe su također tijekom godine u nekoliko navrata posjetili osobno turističke agencije na području Zagreba, Rijeke, Splita, Srednje Dalmacije i Istre. Osobni kontakt s agencijama pokazao se vrlo uspješnim načinom za informiranje turističkih agencija i za daljnju suradnju.

Ponuda parka poslana je elektronskom poštom, osim na agencije i škole, i na sva poduzeća u Hrvatskoj, zatim udrugama, svim sportskim društvima, fotografskim društvima, sindikalnim organizacijama i dr. uz isticanje programa koji bi mogli biti interesantni baš za tu skupinu. Ono što posebno treba istaknuti je organiziran obilazak Parka prirode svim ravnateljima osnovnih škola u regiji, gdje im je detaljno predstavljen program edukacije u Parku prirode s ciljem da se dovede što veći broj učenika iz regije u kojoj se i sam Park nalazi.

Sezona je ove godine počela mjesec dana ranije u odnosu na 2013. godinu zbog povoljnijih vremenskih prilika, što je vidljivo i po dvostruko većem ostvarenom prometu.

Park je u sezoni bio otvoren za posjetitelje od 9-17 h.

Pred samu sezonu, Prezentacijska služba sudjelovala je na brojnim sajmovima u Hrvatskoj i inozemstvu. Također su djelatnici tijekom godine sudjelovali u raznim radionicama koje je organizirala HTZ. Teme su bile turističkog karaktera od poboljšanja turističkog proizvoda, prodaje i marketinga do javnog nastupa i izrade kvalitetne prezentacije i ponude, a sve u cilju bolje edukacije i stručnosti djelatnika koji su u neposrednom kontaktu s posjetiteljima.

Također, ove godine Kopački rit se aktivnije uključio u manifestacije koje su se organizirale u mjestima u neposrednom okruženju: Etno susreti u Bilju, Ribarski dani u Kopačevu i Dani paprike u Lugu. Za vrijeme ovih manifestacija Kopački rit je sudjelovao sa štandom i provodio akciju Obiteljski vikend. Kako bi Kopački rit bio dostupan doslovno svima, organizirali su se i programi određenim vikendima po promotivnim cijenama. Lokalni web portali kao i drugi mediji su nas redovito pratili u tome.

Tijekom 2014. godine provedene su u suradnji sa Stručnom službom parka promotivne aktivnosti povodom sljedećih datuma značajnih u zaštiti prirode i to:

- 02. veljače - Svjetski dan zaštite močvarnih staništa
- 22. ožujka - Svjetski dan voda
- 19. travnja - Dan planeta Zemlje
- 11./12. svibanj - Svjetski dan ptica selica
- 22. lipnja - Međunarodni dan biološke raznolikosti i Dan zaštite prirode
- 29. lipnja - Dan Dunava
- 30. kolovoz - Europska noć šišmiša.

m) Sudjelovanje na stručno-znanstvenim skupovima

Javna ustanova je u 2014. godini sudjelovala na 5. domaćem i 1. međunarodnom Stručno-znanstvenom skupu "Voda za sve" koji je održan 20. ožujka, povodom obilježavanja Svjetskog dana voda, u prostorijama Poljoprivrednog fakulteta, Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Organizacija simpozija "Kopački rit jučer, danas, sutra 2014.g."

U 2014. godini Javna ustanova je u suradnji s Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka organizirala 3. simpozij "Kopački rit jučer, danas, sutra 2014." Dana 3. listopada 2014. godine održan je 3. Simpozij pod nazivom "Kopački rit jučer, danas sutra". Simpozij je održan u Bio-ekološkoj stanici u Tikvešu. Na simpoziju su predstavljene znanstvene i stručne djelatnosti koje su se provodile, provode se ili se planiraju provoditi u Kopačkom ritu ili su vezana za njega. Predstavljena su područja djelovanja istraživačkih, edukativnih i gospodarskih djelatnosti koja se provode u Parku prirode.

Ovim skupom su ostvareni ciljevi povezivanja i promicanja interdisciplinarnog i inovativnog pristupa u zaštiti prirode, te dobrobiti i koristi koje ona donosi kroz suradnju s održivim gospodarenjem prirodnim resursima sa svrhom poboljšanja konkurentnosti i općeg razvitka društva. Simpoziju su prisustvovali brojni znanstvenici iz različitih područja znanstvenog i stručnog rada te je održano 15 prezentacija koje su objavljene u "Zborniku sažetaka Simpozija Kopački rit jučer, danas, sutra 2014."

Očekuje se organizacija simpozija i nadalje svake godine te kako će se ova tradicija Javne ustanove "Park prirode Kopački rit" nastaviti.

n) Opći ciljevi upravljanja u budućem periodu

U narednom periodu Javna ustanova će i dalje djelovati sukladno zakonski zadanim ciljevima djelovanja i obvezama Republike Hrvatske, a temeljenim na potpisanim i ratificiranim međunarodnim konvencijama iz područja zaštite prirode i okoliša. Osnovne dugoročne ciljeve predstavljaju:

1. zaštita biološke raznolikosti Parka prirode, s osobitim osvrtom na zaštićene i strogo zaštićene vrste i njihova staništa,
2. zaštita i unaprjeđenje funkcija i vrijednosti vlažnih i močvarnih područja Parka,
3. upravljanje parkom u cilju održive upotrebe njegovih prirodnih vrijednosti putem razvoja ekološki prihvatljivih vidova djelatnosti poput turizma, ribarstva, poljoprivrede, šumarstva i lovstva.

Dugoročno gledano, Javna ustanova želi postati nezaobilazan pravni subjekt u regiji, čije aktivnosti doprinose zbližavanju s lokalnim stanovništvom, stvaranju pozitivne atmosfere zajedništva, razvijanju zajedničke odgovornosti za prirodu i prirodne resurse, edukaciji stanovništva, a također i poticanju razvoja okolnog područja te povećanja standarda života lokalnog stanovništva.

U **kratkoročnom** periodu Javna ustanova će nastaviti svoj rad sukladno Planu upravljanja, strogom provođenju mjera zaštite područja i promicanju svih vrijednosti Parka prirode, obnovi Komplexa dvoraca Tikveš i ostale infrastrukture, te poticanju razminiranja preostalih dijelova parka. Vrijedi istaknuti da će Javna ustanova nastaviti dosadašnji rad na nacionalnom i međunarodnom povezivanju sa srodnim ustanovama, te poticanju znanstveno-stručnog rada.

5.2. DJELATNOST HRVATSKIH ŠUMA

Park prirode "Kopački rit", uključivo i Posebni zoološki rezervat prostire se na području Šumarija Tikveš i Darda, na gospodarskim jedinicama "Dvorac-Siget", "Tikveške podunavske šume" i "Kopačevske podunavske šume". Za svaku od te tri gospodarske jedinice jednom u deset godina izrađuje se poseban stručni elaborat - program gospodarenja kojim se za razdoblje od 10 godina propisuju mjere gospodarenja i zaštite šuma, a koje odobrava Ministarstvo poljoprivrede posebnim rješenjem.

Za područje Parka prirode, uvjeti zaštite prirode izdani od Ministarstva zaštite okoliša i prirode, ugrađuju se u programe gospodarenja, a programi prije nego ih odobri Ministarstvo poljoprivrede moraju imati i prethodnu suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Za gospodarsku jedinicu "Tikveške podunavske šume" Program gospodarenja vrijedi za razdoblje od 2008. do 2017. godine, za "Dvorac - Siget" od 2009. do 2018. godine, a za gospodarsku jedinicu "Kopačevske podunavske šume" od 2011. do 2020. godine. Temeljem tih usvojenih programa gospodarenja šumama, Hrvatske šume djeluju i provode aktivnosti - mjere zaštite i gospodarenja šumama na području Parka prirode. U programe gospodarenja moguće je izvršiti uvid u šumarijama Tikveš i Darda i u Upravi šuma - Podružnica Osijek uz prethodnu suglasnost predstavnika Šumarije. Zakonom nije propisano sudjelovanje javnosti u njihovoj izradi i donošenju (npr. javna rasprava i sl.).

Hrvatske šume gospodare lovištem "Podunavlje-Podravlje" putem **lovnogospodarske osnove** usvojene od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (vrijedi za razdoblje 2006. - 2016.) u koju su ugrađeni uvjeti zaštite prirode izdani od strane Ministarstva kulture. Jedan član komisije bio je i predstavnik Ministarstva kulture. Od lovnog gospodarenja izuzeta je površina Posebnog zoološkog rezervata. Temeljem te usvojene lovnogospodarske osnove Hrvatske šume gospodare lovištem na području Parka prirode. U lovnogospodarsku osnovu moguće je izvršiti uvid u šumarijama Tikveš i Darda i u Upravi šuma - Podružnica Osijek uz prethodnu suglasnost predstavnika Šumarije. Zakonom o šumama nije propisano sudjelovanje javnosti u njezinoj izradi i donošenju (npr. javna rasprava i sl.).

U razdoblju od 1997. do 2014. godine Hrvatske šume izvršile su sljedeće radove:

- biološka reprodukcija - ulaganja su iznosila ukupno 23.710.000,00 kn od toga u Posebnom zoološkom rezervatu oko 3.100.000,00 kn; navedeni iznosi utrošeni su za pripremu staništa i pošumljavanje (269 ha), zaštitu od biljnih bolesti i divljači, protupožarnu zaštitu, njegu sastojina, čuvanje šuma i izradu programa gospodarenja;
- građevinske investicije i razminiranje - u ove radove uloženo je 15.900.000,00 kn, a izvršeni su radovi izgradnje šumskih cesta, obnova lovačkih domova, izgradnja i popravak mostova te razminiranje šumskog puta uz rijeku Dravu i kulture kanadske topole u šumskom predjelu Mali bazar;
- tijekom 2015. godine u biološku obnovu šuma planira se uložiti 2.871.200,00 kn.

5.3. DJELATNOST HRVATSKIH VODA

Na području Parka prirode, Hrvatske vode su se angažirale na obnovi ratom oštećenih objekata vodnogospodarskog sustava i sanaciji korita i obala rijeke Dunav. Od vodnogospodarskih objekata obnovljene su crpne stanice (građevinski, strojarski i elektro dijelovi) Tikveš, Zlatna greda i Podunavlje; kanali (Glavni dovodni kanal do CS Tikveš, spojni kanal CS Tikveš i Zlatna greda) te je deminirana, a potom i obnovljena dionica (Kopačevo - CS Tikveš) Glavnog dunavskog nasipa. Za navedene radove financijska sredstva osigurana su zajmom Međunarodne banke za obnovu i razvoj.

Tijekom 2014. godine (lipanj - prosinac) i 2015. godine (siječanj - lipanj) Hrvatske vode su iz svog redovnog programa u održavanje i popravak nasipa Drava - Dunav i Glavni dunavski nasip uložile cca 0,6 mil kuna, a u održavanju kanalske mreže cca 2,0 mil kuna. Pored navedenog, Hrvatske vode izradile su projektnu dokumentaciju za modernizaciju krune nasipa Drava - Dunav i Zmajevac - Kopačevo (cca 0,19 mil kuna), na temelju koje su izveli radove u iznosu od 6,2 mil kuna.

U svrhu sanacije i stabilizacije obala i korita rijeke Dunav te sprječavanja prodiranja glavnog toka Dunava u Kopački rit, Hrvatske vode su započele sanaciju najugroženijih dionica na dijelu oko km 1393 i poteza od km 1400 do km 1410. U razdoblju od 2004. godine do sada izrađena je tehnička dokumentacija (Glavni projekt sanacije vodograđevina korita i desne obale r.Dunav na rkm 1393; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava na km 1400 do 1410; Glavni i izvedbeni projekti žurne sanacije regulacijskih vodograđevina na desnoj obali Dunava na potezu od km 1405 do km 1407 u cilju stabilizacije obale, tehničkog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava od km 1380 do km 1400 u cilju tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava od km 1410 do km 1433 u cilju tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta) u vrijednosti od 4,654 mil kn prema kojima se izvode radovi.

Do sada je na lokaciji oko km 1393 izvedena obaloutvrda, sanirani su zajedni izvedbom paralelne gradnje te je popravljena pregrada na starom toku Dunava - Petreš, a vrijednost izvršenih radova je oko 15 mil kn.

Na dijelu Dunava od km 1405 do km 1406 izvode se radovi na zaštiti desne obale Dunava i Kopačkog rita, izvedbom obaloutvrda i T-pera prema gore navedenoj dokumentaciji. Do sada je u sanaciju uloženo više od 43,7 mil kn, a do završetka radova potrebno je osigurati još oko 11,3 mil kn. U 2014. godini nisu se izvodili radovi, a isti nisu planirani ni u 2015. godini, s obzirom da još nije postignut dogovor na međudržavnoj razini (RH - R. Srbija) o daljnjim zahvatima na tom, odnosno cijelom potezu Dunava (rkm 1433 -1295).

Zbog izuzetno visokih financijskih ulaganja u sanaciju korita i obala Dunava, radovi se sufinanciraju u suradnji s dva ministarstva (Uprava vodnoga gospodarstva pri Ministarstvu poljoprivrede i Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture), te s Agencijom za vodne putove.

Radovi su obavljani prema posebnim uvjetima Ministarstva zaštite okoliša i prirode.

U narednom razdoblju planiraju se daljnje aktivnosti koje su preduvjet za realizaciju potrebnih radova, za što je potrebno usuglasiti rješenja sa suinvestitorima kao i s Republikom Srbijom.

Iz tog razloga izrađena je kompletna projektna dokumentacija (idejni i glavni projekti sanacije korita i desne obale Dunava od km 1433 do km 1380) za tzv. gornji Dunav (od državne granice s Mađarskom do utoka rijeke Drave u Dunav), u ukupnoj vrijednosti nešto većoj od 4,654 mil kn, koja je temelj za izradu Studije utjecaja na okoliš za navedeni potez Dunava, koja je u postupku ishoda Rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš. U planu je nastavak izrade projekata i za "donji Dunav" (dio Dunava nizvodno od ušća Drave u Dunav do Iloka, odnosno do državne granice s Republikom Srbijom). Također, bitno za napomenuti je da je prema ESPO konvenciji o namjeravanim zahvatima upoznata i Republika Srbija.

Zbog nedostatnog kapaciteta, odnosno nemogućnosti punjenja cjelokupnog sustava ribnjaka Podunavlje vodom iz rijeke Dunav za vrijeme trajanja velikih voda istog, potrebno je izvršiti rekonstrukcije te gradnju novih objekata kako bi se ubrzalo vrijeme punjenja. Iz tog razloga Hrvatske vode investirale su u izradu Idejnog projekta rekonstrukcije i izgradnje ustava CS Podunavlje, na temelju kojeg je ishoda lokacijska dozvola. U tijeku je izrada glavnog i izvedbenog projekta za ishoda građevinske dozvole.

- 26.10.2014. u 12.⁰⁰ - 14.11.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
- 13.01.2015. u 07.⁰⁰ - 26.01.2015. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
- 08.05.2015. u 07.⁰⁰ - 08.06.2015. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava

VS Tikveš

- B.34.3. - d.o. r. Dunava, rkm 1403+000 - 1382+300 (Ludaš - ušće r. Drave)
- B.34.8. - l.o. r. Drave, rkm 0+000 - 18+950 (ušće u Dunav - željeznički most u Osijeku)
 - 20.05.2014. u 07.⁰⁰ - 09.06.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 18.08.2014. u 07.⁰⁰ - 22.08.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 05.09.2014. u 09.⁰⁰ - 18.09.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 18.09.2014. u 07.⁰⁰ - 18.09.2014. u 15.⁰⁰: redovna obrana od poplava
 - 18.09.2014. u 15.⁰⁰ - 26.09.2014. u 07.⁰⁰: izvanredno stanje od poplava
 - 26.09.2014. u 07.⁰⁰ - 29.09.2014. u 07.⁰⁰: redovna obrana od poplava
 - 29.09.2014. u 07.⁰⁰ - 03.10.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 27.10.2014. u 07.⁰⁰ - 14.11.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 14.01.2015. u 08.⁰⁰ - 26.01.2015. u 08.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 10.05.2015. u 07.⁰⁰ - 08.06.2015. u 08.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava

VS Aljmaš

- B.34.4. - d.o. r. Dunava, rkm 1382+300 - 1347+000 (ušće r. Drave - granica OBŽ i VSŽ)
 - 19.05.2014. u 07.⁰⁰ - 07.06.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 05.09.2014. u 15.⁰⁰ - 03.10.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 27.10.2014. u 07.⁰⁰ - 14.11.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 15.01.2015. u 07.⁰⁰ - 26.01.2015. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 25.05.2015. u 11.⁰⁰ - 06.06.2015. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava

AVS Vukovar

- B.34.5. - d.o. r. Dunava, rkm 1347+000 - 1295+510 (granica OBŽ i VSŽ - granica s R. Srbijom, kod Iloka)
 - vodostaj Dunava u Vukovaru u navedenom razdoblju nije uvjetovao provedbu niti jednog stupnja obrane od poplava

AVS Osijek

- B.34.8. - l.o. r. Drave, rkm 18+950 - 25+000 (željeznički most u Osijeku - Halaševo)
- B.34.9. - l.o. r. Drave, rkm 25+000 - 45+300 (Halaševo - Vršina)
- B.34.10. - d.o. r. Drave, rkm 0+000 - 29+300 (ušće r. Drave u r. Dunav - ušće r. Vučice)
- B.34.12. - d.o. r. Drave, rkm 0+000 - 29+300, (ušće u r. Dunav - ušće r. Vučice)
 - 16.05.2014. u 12.⁰⁰ - 06.06.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 05.09.2014. u 10.⁰⁰ - 18.09.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 18.09.2014. u 07.⁰⁰ - 18.09.2014. u 15.⁰⁰: redovna obrana od poplava
 - 18.09.2014. u 15.⁰⁰ - 26.09.2014. u 07.⁰⁰: izvanredno stanje od poplava
 - 26.09.2014. u 07.⁰⁰ - 29.09.2014. u 07.⁰⁰: redovna obrana od poplava
 - 29.09.2014. u 07.⁰⁰ - 30.09.2014. u 15.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 27.10.2014. u 07.⁰⁰ - 14.11.2014. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava
 - 25.05.2015. u 07.⁰⁰ - 04.06.2015. u 07.⁰⁰: pripremno stanje obrane od poplava

5.4. SURADNJA PARKA PRIRODE KOPAČKI RIT S OSTALIM KORISNICIMA PROSTORA PARKA

Javna ustanova "Park prirode Kopački rit" uspješno surađuje s Hrvatskim šumama, Podružnica šuma Osijek, Hrvatskim vodama i Beljem d.d. Svi navedeni korisnici prostora donose svoje planove gospodarenja, koje prosljeđuju u nadležno Ministarstvo za zaštitu okoliša i prirode, koje im izdaje suglasnost s uvjetima zaštite prirode za obavljanje njihove djelatnosti sukladno zahtjevima iz planova, a sve sukladno Zakonu o zaštiti prirode. Služba nadzora/čuvara prirode sukladno svojim ovlastima provodi nadzor nad obavljanjem predmetnih aktivnosti.

6. POSJEĆIVANJE PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Tijekom 2014. godine, Park prirode Kopački rit posjetilo je 27.200 osoba. Većinu posjetitelja čine gosti iz Hrvatske, a park je posjetilo i 5574 gostiju iz inozemstva što čini oko 20% od ukupnog broja posjetitelja. Najveći broj posjetitelja i dalje dolazi iz Slovenije, Mađarske, Austrije i Njemačke, ali sve više posjetitelja ima i iz Danske, SAD-a i Australije.

Također, posjetitelji i nadalje dolaze u park najvećim djelom organizirano preko turističkih agencija, ali broj posjetitelja koji dolaze samostalno raste iz godine u godinu.

Tijekom 2014. godine, Park je provodio redovite promotivne akcije povodom dana važnih za zaštitu prirode i na taj način omogućio svima obilazak Parka po pristupačnoj cijeni.

7. PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA PARK PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Temeljem članka 21. ranije važećeg **Zakona o prostornom uređenju** ("Narodne novine" broj 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 100/04.) za parkove prirode bila je obvezna izrada prostornog plana kojeg donosi Hrvatski sabor. Temeljem toga, Hrvatski sabor je 17. veljače 2006. godine donio **Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit"** ("Narodne novine" broj 24/06., u daljnjem tekstu: PP "Kopački rit").

PP "Kopački rit" kao prostorni plan područja posebnih obilježja, obuhvaća zaštićeno područje Parka prirode, a u sklopu njega i posebni zoološki rezervat. U tijeku izrade PP "Kopački rit" razmatrani su državni i lokalni zahtjevi te zahtjevi korisnika po pitanju namjene i zaštite prostora. Na osnovu toga utvrđena je mogućnost prihvaćanja odnosno pomirenja različitih interesa u prostoru. Namjena i organizacija prostora utvrđena je u skladu s novim spoznajama i pristupima zaštiti prirode, te su utvrđene mjere korištenja, mjere za uređenje i mjere za unapređenja zaštite okoliša.

Prema područjima za gradnju predviđenim PP "Kopački rit", u Prostornom planu uređenja Općine Bilje utvrđena su građevinska područja dok je na ostalom prostoru Parka, gradnja zabranjena.

Tijekom provođenja PP "Kopački rit", kao i kroz upravljanje područjem u svrhu čega je osnovana Javna ustanova Park prirode Kopački rit, nisu uočeni veći problemi.

Osnovna podjela prostora Parka prirode "Kopački rit" je na temeljnu i prijelaznu zonu.

U odnosu na način korištenja prostora, na području Parka prirode Prostornim planom utvrđena su sljedeća područja:

- područja ograničenog korištenja (posebni zoološki rezervat);
- područje selektivnog korištenja (poplavno područje izvan posebnog zoološkog rezervata);
- područje višenamjenskog korištenja (zapadno od nasipa Zmajevac-Kopačevo i istočno od nasipa na lijevoj obali Dunava).

Prostornim planom utvrđeno je 7 kopnenih ulaza u Park prirode, od kojih je glavni ulaz "Mali Sakadaš", a ostali ulazi su "Podravlje", "Podunavlje", "Kozjak", "Grabovac", "Sokolovac" i "Zlatna Greda". Uz ove kopnene ulaze utvrđene su i 4 točke pristupa na vodene putove. Sustav staza za razgledavanje obuhvaća kopnene i vodene staze.

Člankom 60. **Zakona o prostornom uređenju** ("Narodne novine" broj 153/13.) prostorni plan područja posebnih obilježja određen je kao prostorni plan državne razine čija je obveza donošenja propisana Državnim planom prostornog razvoja. Njegovo donošenje je i dalje ostalo u nadležnosti Hrvatskog sabora.

Člankom 198. prijelaznih i završnih odredbi Zakona o prostornom uređenju propisano je da dokumenti prostornog uređenja doneseni na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu ovog Zakona ostaju na snazi do donošenja prostornih planova prema ovom Zakonu, odnosno do njihova stavljanja izvan snage na temelju ovog Zakona.

8. PROSTORNI PLANOWI UREĐENJA OPĆINA BILJE I KNEŽEVI VINOGRADI I PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA OSIJEKA

Kao što je u poglavlju 2. istaknuto, područje Parka prirode "Kopački rit" nalazi se u tri jedinice lokalne samouprave: Općini Bilje, Općini Kneževi Vinogradi i Gradu Osijeku (samo 0,3% površine).

Prostorni planovi ovih jedinica lokalne samouprave usklađeni su s Prostornim planom Parka prirode "Kopački rit". Oni su važni zbog toga što se njima obuhvaća i kontaktni prostor "Kopačkog rita" što je bitno sa stajališta zaštite prirode, ali i s gospodarskog, prvenstveno turističkog gledišta.

Prostornim planom uređenja Općine Kneževi Vinogradi ("Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi broj 5/05., 5/06., 5/09., 3/12. i 14/12.) vezano uz kontaktni prostor "Kopačkog rita", dio prostora sjeverno od Parka prirode ocijenjen je kao vrijedan dio prirode i ucrtan je na kartografskom prikazu. Taj dio prostora štiti se planskim mjerama propisanim u Odredbama za provođenje. Dio tih mjera odnosi se na zabranu isušivanja vodenih površina, zabranu uklanjanja prirodne vegetacije na obalama Dunava i promjene prirodnog toka, osim za nužne radove na tehničkom i gospodarskom održavanju vodotoka te zabranu gradnje autorskih stupova, dalekovoda i sl.

Prostornim planom uređenja Općine Bilje ("Službeni glasnik" Općine Bilje broj 8/05.) vezano uz kontaktni prostor "Kopačkog rita", dio prostora zapadno od Parka prirode ocijenjeno je kao vrijedan dio prirode i ucrtan je na kartografskom prikazu. Taj dio prostora štiti se planskim mjerama propisanim u Odredbama za provođenje. Mjere su slične onima iz Prostornog plana uređenja Općine Kneževi Vinogradi i također uključuju zabranu isušivanja vodenih površina, zabranu uklanjanja prirodne vegetacije na obalama Dunava i promjenu prirodnog toka, osim za nužne radove na tehničkom i gospodarskom održavanju vodotoka i sl. Bitno je naglasiti da je u Prostornom planu Općine Bilje utvrđeno više građevinskih područja za naselja povremenog stanovanja, turističko-rekreacijske i ugostiteljsko-turističke zone. Na taj način u kontaktnom području "Kopačkog rita" osigurano je dovoljno prostora za lociranje smještajnih kapaciteta i ostalih sadržaja za razvoj turizma.

U obuhvatu Prostornog plana uređenja Grada Osijeka ("Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 8/05., 5/09., 12/10. i 12/12.) je 0,3% površine Parka prirode, ali taj Plan tretira veći dio prostora južno od rijeke Drave koji se nalazi u južnom kontaktnom području "Kopačkog rita". Dijelom se radi o izgrađenoj strukturi gradskog naselja Osijek (istočna industrijska zona, riječna luka, planirane infrastrukturne građevine vezane uz pročišćavanje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada itd.), a dijelom o šumskim površinama koje se nalaze u poplavnom području. Dio pojasa uz desnu obalu Drave u kontaktnom području Parka prirode Prostornim planom uređenja Grada Osijeka utvrđen je kao osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz.

9. PROBLEMI ZAŠTITE, IMOVINSKO-PRAVNIH ODNOSA, UPRAVLJANJA I REŽIMA KORIŠTENJA PROSTORA

Iz ranijih poglavlja vidljivo je da na području Parka prirode postoji nekoliko problema koji se mogu podijeliti u sljedeće grupe:

PROBLEMI RIBNJAKA "PODUNAVLJE-PODRAVLJE"

Nedostatak vode u cjelokupnom području ribnjaka "Podunavlje-Podravlje" prijetio je potpunom degradacijom staništa, a u 2012. godini ribnjaci su dijelom ponovo napunjeni vodom. Agencija za poljoprivredno zemljište raspisala je (29. kolovoza 2014.) javni poziv za dugogodišnji zakup ribnjaka Podunavlje (Hrvatske vode izdale su posebne uvjete korištenja voda za nepoznatog korisnika potrebne za postupak javnog poziva), Hrvatske vode nisu obaviještene o ishodu natječaja.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ ZAŠTITU PODRUČJA:

- problem očuvanja neometanog vodnog režima;
- krivolov i krivoribolov;
- požari pri kojima izgore staništa rijetkih i ugroženih životinja, uključujući gnijezda ptica močvarica;
- sušenje šuma.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ INFRASTRUKTURU:

- neriješeno pročišćavanje otpadnih voda sa područja Baranje.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ DOSTUPNOST TERENA I MINIRANOST:

- unatoč naporima i dosadašnjem razminiranju i dalje je veliki dio prostora Posebnog zoološkog rezervata miniran.

DEMOGRAFSKI PROBLEMI:

Naselja u Parku prirode	BROJ STANOVNIKA PO POPISIMA			
	1981. g.	1991.g.	2001.g.	2011. g.
TIKVEŠ	120	73	28	10
KOZJAK	270	140	80	58
Ukupno:	390	213	108	68

(napomene: Tikveš i Kozjak se od 1991. iskazuju kao samostalna naselja, rubno uz vanjsku granicu Parka prirode nalazi se naselje Podunavlje; može se reći da je ovo naselje demografski odumrlo budući je u njemu 2001. godine evidentirano jedno dvočlano kućanstvo)

- još uvijek nedostatan povratak stanovništva u naselja unutar Parka prirode Kopački rit.

10. ZAKLJUČCI

Potrebno je napomenuti da je bitno unaprijeđen dijalog između svih čimbenika u prostoru s ciljem ostvarenja zajedničkih i općih javnih interesa u očuvanju ekološke vrijednosti i značaja, biološke raznolikosti i osobitosti područja Parka prirode.

Resursi Parka prirode moraju se koristiti sukladno mjerama zaštite i očuvanja Parka prirode te mjerama održivog korištenja prirodnih dobara pri čemu se kao prioritetne aktivnosti utvrđuju:

- razminiranje cijelog područja;
- provođenje propisa iz područja zaštite prirode od strane svih korisnika Parka prirode, lokalnog stanovništva, svih ostalih pravnih i fizičkih osoba i sl;
- očuvanje vodnog režima kao prirodnog obilježja, budući je od presudnog značaja za očuvanje Parka prirode;
- trajno istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- izgradnja infrastrukture i obnova postojeće;
- rješavanje pitanja otpadnih voda;
- promidžba Parka prirode i razvoj održivog sustava posjećivanja;
- razvoj održivog turizma cijele regije;
- protupožarna zaštita.

Vezano uz socio-ekonomsku situaciju naselja unutar Parka prirode i cijele Baranje kao prioritetne aktivnosti se utvrđuju:

- daljnje povezivanja Parka prirode sa svim subjektima okruženja;
- daljnje jačanje uključivanja lokalnog stanovništva u život Parka prirode te njegovo očuvanje.

U proteklih nekoliko godina od strane sva tri pravna subjekta s javnim ovlastima koji djeluju na području Parka prirode (Javna ustanova, Hrvatske šume i Hrvatske vode) učinjen je velik napredak u pogledu zaštite, održavanja, očuvanja i proučavanja Kopačkog rita. Izgrađene su važne građevine infrastrukture kao i građevine vezane uz posjećivanje i proučavanje Kopačkog rita. Sve to rezultiralo je povećanjem kvalitete posjećivanja čime se Kopački rit sve više afirmira i kao bitna točka turističke ponude Osječko-baranjske županije, posebno eko-turizma.